

[Stats- og udenrigsministeren.]

kunne tænke sig at forlange af vore ansvarlige, at de skulle sørge for, at der blev slået så og så mange tusind ihjel for at tilfredsstille vore egne æresbegreber, når vi skulle forsvare os herinde i folketinget 15 år efter? Hvem af os ville gøre det? Jeg? Det ærede medlem hr. Erik Eriksen? Det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft? Jeg tvivler på det. Vi var dengang unge folk, der ikke direkte stod med ansvaret, og jeg ville nødig have været den, der skulle have bragt mig selv i salveten, men sørget for, at et passende antal blev slået ihjel, for at vi bagefter kunne sige: jeg og vi andre, vi reddede landets ære. Lad os holde os det for øje, og lad os gøre det navnlig her, hvor vi forsøger på at dømme eller fordømme eller placere et ansvar i en situation, hvor vi selv stod i en så forrygende usikkerhed og var så ængstelige for, hvad der skulle komme, hvad alt dette skulle bringe os.

Jeg har gerne villet sige dette. Hvis Danmark i 1939 efter en forudgående udvikling havde stået i et bredt samarbejde med den demokratiske verden om et forsvaret mod diktaturernes voldshensigter, så ville Danmark have båret sig lurvet ad, hvis vi havde svigtet dem, vi var allieret med. Vi var ikke allieret med nogen, og der var ingen, der bød os nogen hjælp; vi vidste, og de ansvarlige vidste, at ingen hjælp ville blive budt os. Det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft vidste det også. Vi vidste, at vi stod alene. Skulle dette lille folk på 4 millioner mennesker agere heltefolk overfor en krigsmaskine som den, vi dér stod overfor? Jeg synes, at vi, der var ansvarlige — det var ikke blot dem, der sad i regeringen, det var også os, der sad her i tinget — ville have båret os mærkeligt ad, hvis vi havde spillet udenom de faktiske forhold, som de lå. Jeg bekender åbent, at jeg ikke turde have handlet anderledes den 9. april, end de mennesker handlede, som stod med ansvaret. Jeg forstod også på det ærede medlem hr. N. Chr. Christensen, at det var hans konklusion.

Lad os holde det fast, og lad os så sige til hinanden, at nu er situationen en anden. Vi er i et fællesskab, vi er i et samarbejde. Det, vi råbte efter, for at sige det i en lidt stærk form, det, vi talte om, vi, som var levende optaget af diktaturernes gennem-

brud i 1930'erne, det var: Hvornår finder de mennesker, de lande, de nationer sammen, som vil fred, som ikke vil tage noget fra andre, og vender sig som en fælles blok mod dem, der har aggressive hensigter? Det sagde vi i 1930'erne, og hvor stod vi i 1939? Blankt, alene. Lad os erkende det. Dansk forsvarspolitik havde i 1930'erne ingen mening, heller ikke i 1939 nogen afgørende mening, for vi stod alene, og lad os også erkende, at det vil være svært fremefter at finde mening i dansk forsvarspolitik, hvis vi ikke står sammen med en demokratisk verden, der har samme indstilling og fredelige hensigter som vi selv.

Dette er for mig en solidaritetsbekendelse med de mennesker, der stod med så tungt og hårdt et ansvar på daværende tidspunkt, og det er samtidig for mig ensbetydende med, at jeg har en smule svært ved at forstå, at man vil lave personopgør og langstrakt betænkningsopgør med personer og politiske partier, som dengang sagde sådan og sådan.

Jeg ville være glad, hvis jeg som det ærede medlem hr. Halfdan Henriksen kunne stå op her og sige: min samvittighed er i orden; hvis det ærede medlem hr. Alsing Andersens samvittighed er lige så god som min, så er der ikke noget i vejen. Jeg ville aldrig vove at sige det, jeg ville ikke turde sige det; jeg ville foretrække Christmas Møllers vending: vi er alle under anklage. Er vi, der sad i tinget dengang, er de, der sad dengang som deltagere i parti-formandsmøderne, og som sagde: burde vi ikke gøre det og det, ville det ikke være rigtigt at gøre sådan og sådan, og derefter ikke foretog sig mere, er vi — lad os sige vi, jeg retter ikke dette imod nogen enkelt, for vi havde samme ængstelse dengang, mange af os — er vi mindre ansvarlige end dem, som tog den logiske konsekvens af den linie, der var fulgt? Er vi mindre ansvarlige? Er vor samvittighed renere? Jeg synes det ikke. Jeg synes, vi skal være varsomme med at pille en enkelt eller nogle enkelte frem fra en periode, der havde sine særlige forudsætninger, sin særlige baggrund, sin særlige danske linie, og lade dem bære ansvaret for os andre.

Jeg konkluderer, som det ærede medlem hr. Frode Jakobsen⁸⁷ konkluderede, at hvis det havde været dengang som nu, at der